

Mācību iestādes interjera nozīme mūsdienu komunikācijā

Ilze Gudro, Riga Technical University, Zanda Lejniece, Riga Technical University, Liga Freivalde, Riga Technical University

Šī raksta mērķis ir analizēt mācību iestādes interjera nozīmi mūsdienu komunikācijā.

Tajā tiek aprakstīts problēmas teorētiskais pamatojums un izvērtēti empīriskā pētījuma rezultāti – skolēnu, studentu un pasniedzēju viedoklis par telpiskās vides nozīmi mācību un savstarpējās saskarsmes procesā. Apkopojot anketēšanā iegūto informāciju, tiek izdarīti secinājumi par dabisko materiālu – koka, ādas, kaņepju, lina u.c., prioritāti harmoniskas un veselīgas telpiskās vides veidošanā.

Atslēgas vārdi: mācību iestāde, interjers, dabiski materiāli, komunikācija

I. IEVADS

XXI.gs. raksturojas ar būtiskām izmaiņām visā sabiedrības dzīvē – ekonomikā, politikā, kultūrā, tehnoloģijā un ekoloģijā. Šīs izmaiņas dēvē par globalizācijas procesiem, kuras izraisa būtiskas korekcijas cilvēku savstarpējās attiecībās un saskarsmē, izvirzot jaunas problēmas un liekot pārskatīt iepriekšējās vērtības. Zīmīgi, ka pašreizējā periodā pieaug interese par saskarsmi un tās daudzveidīgajiem aspektiem, kas īpaši skar cilvēka uzturēšanās vidi un tās ekoloģiskumu jeb nekaitīgumu veselībai [1].

XX./XXI.gs. zinātne ir sasniegusi augstākos tehnoloģiskos risinājumus interjeru plānošanā, un tieši tagad sabiedrība visaugstāk novērtē dabisko materiālu vērtību un jēgu dzīves kvalitātes pilnveidošanai, tostarp savstarpējai komunikācijai. Tas izskaidrojams ar to, ka interjers tāpat kā ainava nav noslēgta vērtība, tā ir komplicēta atvērta sistēma, kura mainās līdz ar sabiedrības attīstību.

Mūsdienu straujajam dzīves ritmam nepieciešama saikne ar dabu, jo līdz ar tehnoloģisko progresu mainās cilvēka domāšana. Cilvēka dzīvi ietekmē ne tikai materiālās vērtības. Aizvien lielāku nozīmi viņa ikdienas dzīvē iegūst garīgās vērtības, to skaitā arī apkārtējās telpiskās vides organizācija un estētika [2].

Atkarībā no vides, kurā atrodas, cilvēks maina uzvedību un izturēšanās manieres. Savstarpējās attiecības ietekmē saskarsmes telpas funkcionālais iekārtojums, dizains, krāsa, apgaismojums, kā arī telpas mikroklimats (karsts vai vēss, mitrs vai sauss).

Tādēļ šķiet pats par sevi saprotams, ka no daudzveidīgajiem arhitektūras veidojumiem tieši sabiedriskajai ēkai (mācību iestādes interjeram) ir jāietver sevī vislielākais emocionālais lādiņš. Tas izskaidrojams ar to, ka pēc pielietošanas rakstura sabiedriskās ēkas atšķiras no citām ar apmeklēšanas biežumu un funkcionalitāti. Tādēļ sabiedrisko ēku arhitektūra prasa no projekta autora maksimāli iejūtīgu, diferencētu pieeju gan

telpas estētiskajam risinājumam, gan izteiksmes līdzekļu izvēlei.

Kādām īpašībām vajadzētu dominēt dažādās mākslīgi radītās telpiskās vides formās, lai rastos komforta emocijas? Kā cilvēki ikdienā reaģē uz informāciju, kas tiek saņemta no tuvākās apkārtnes, no telpas, kurā viņi mēdz, māca un komunicējas? Šo problēmu risināšanā šodien iesaistās tādas zinātņu nozares kā psiholoģija, socioloģija, ētika u.c. komunikatīvās zinātnes.

II. MĀCĪBU IESTĀDES LOMA SABIEDRĪBAS AUDZINĀŠANĀ

Mācību iestāde ir publiska telpa ar noteiktiem sociāliem uzstādījumiem – mācīt, mācīties, apmainīties zināšanām, komunicēties savā starpā. Izglītības vide būtiski ietekmē gan mācību procesus – mācību priekšmetu apguves ātrumu, kvalitāti, radošo izaugsmi u.c., gan arī savstarpējo komunikāciju audzēkņu un pasniedzēju vidū.

To, kādas būs šīs attiecības nosaka indivīda personīgās, dzīvē iegūtās vērtības. Katram ir kādi pieņēmumi, pēc kuriem viņš dzīvo. Noteiktos ideālos un vērtībās sakņojas un izpaužas cilvēka pārlicība, rīcības motivācija, attieksme pret citiem cilvēkiem, lietām, dabu, kultūru – visu pasauli kopumā.

Cilvēces principi ir cilvēces vērtības. Šīs vērtības ir tās, kuras vada, kuras ikdienā palīdz pieņemt lēmumus, un, pie kā turoties, ir iespējams doties pretī nākotnei. Vērtības raksturo cilvēka augstākos ideālus un tieksmi tos sasniegt.

Mainoties laikam un laikmetam, mainās arī lietas, procesi, dzīve un notikumi, kas ir ap cilvēku. Paliekošas ir tikai vērtības, īpaši intelektuālās un vispārcilvēciskās.

Mācību iestādes interjera vadošajām kvalitātēm jābūt ar divējādu dabu: pirmkārt, tām jābūt ilgstošām, otrkārt, tām jāiekļauj sevī mainīgums. Kā piemēru var minēt Ķīpsalas kompleksa būvniecību – RTU sociālais konstruktīvisms. Konstruktīvisms kā arhitektūras stils ir viens no funkcionālisma atzariem. Šis substils attīstījās Eiropas austrumos un galvenokārt Krievijā. Uzplaukums datējams ap 20. gadsimta divdesmitajiem gadiem, bet trīsdesmito gadu vidū jau vērojams noriets. Konstruktīvisma pamatā ir konstruēšanas ideja [3].

Līdz pat mūsdienām šīs ēkas nes sevī šīs konstruēšanas ideju un tādēļ rodas jautājums – cik būtiski skolas iekšējā funkcija – konstruktīvā audzināšana, ietekmē tās interjeru? Vai cilvēks var sevi pilnveidot 60. gados celtajās ēkās ar tai pašā laikā veidotu interjeru? Celtnes karkass viennozīmīgi paliek viens un tas pats – bet iekšējai būtu jāsimbolizē attiecīgā laika tendences – mūsdienīgums [4]. Mācīšanās nozīmē konstruktīvisms ir kontekstu veidošanas teorija. Tā

paredz, ka cilvēki rada savu nozīmi un izpratni, saistot to, ko viņi jau zina un uzskata par patiesu, ar jaunu pieredzi, ar ko viņi saskaras. Šī teorija zināšanām piešķir pagaidu, attīstībā esošu, sociālu un kultūras raksturu, kur indivīdi mācīšanās procesā ienes pagātnes pieredzi un viedokli, kā arī savu kultūras vēsturi un pasaules uzskatus; tā rezultātā, veidojas nostādne kā mēs mijiedarbojamies un interpretējam savu saskarsmi ar jaunām idejām un notikumiem.

Tas ir nozīmīgs faktors, jo vērtības attiecas uz cilvēka sabiedrisko pozīciju, atšķirībā no pārliecības, kas ir individualizētas. Vērtības ir pārliecības, kas ir savstarpēji saskaņotas, apstiprinātas sabiedrisko vienoties un sociālo struktūru determinētas.

Apzinoties vērtību nozīmi visu cilvēku sociālajā dzīvē, ir jāsecina, ka skola ir vērtību veidošanas, izaugsmes un definēšanas vieta. Interjers ir vērtību mājoklis, un līdz ar to tam nav jābūt mūžīgam kā vērtībām, bet ir jābūt mainīgam kā sabiedrībai.

Telpa, ko cilvēks spēj kontrolēt savas dzīves laikā, fiziskā nozīmē nav nemainīgs lielums. Iekštelpa kļuvusi par ļoti nozīmīgu mūsu fiziskās, garīgās un sociālās dzīves sastāvdaļu [5]. Apkārtnē ietekmē mūsu garastāvokli, darbības, veselību, ļauj justies komfortabli vai arī nomāc, kaitina, traucē koncentrēties.

Cilvēks, kurš nav apzināti mācījies izprast telpas un cilvēku attiecības, bieži vien pat neapzinās savu sajūtu cēloni. Privāto telpu katrs var veidot atbilstoši savai izpratnei un iespējām, bet sabiedriskā telpa nes lielu sociālu atbildību – tai ir jāpastāv no simtiem privāto telpu sektoriem, kuros ir jāievēro dažādas sabiedriskās normas un prasības.

III. MĀCĪBU IESTĀDES TELPA UN SASKARSME

Gadu tūkstošiem ilgā vēsturiskās attīstības gaita liecina par to, ka jebkuram telpiskam veidojumam piemīt sava raksturīga valoda, kurai cilvēks atbilstoši atbild. Nav runa par specifisko izteiksmes līdzekļu paleti, kas labi zināma jebkuram arhitektam, bet gan par valodu tādā nozīmē, kā to izprot semioloģija (gr.val. – semeion – zīme, disciplīna, kas nodarbojas ar zīmju sistēmu pētīšanu). Šī savstarpējā valoda nosaka cilvēku izturēšanos, uzvedību kādā konkrētā telpā.

Līdz ar to telpai kā jebkurai telpiskai formai piemīt sava informācija. Pieņemot šo viedokli, jāatzīst, ka apkārtējā arhitektoniski organizētā vide, kurā noris mūsu dzīve, ir nebeidzamu signālu avots, kurus cilvēks uztver kā kaut ko pašu par sevi saprotamu, nereti pat neatkarīgi no paša gribas [6].

Šo signālu kopums, kas atspoguļo apkārtnes objektīvās kvalitātes, ir mūsu psihi un telpiskās vides informatīvās apmaiņas procesa kvantitatīvi vissvarīgākā sastāvdaļa.

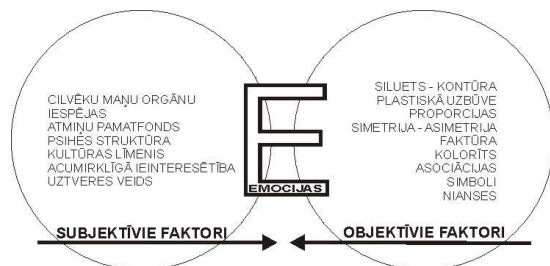
Pārvietojoties no telpas telpā, ceļā no mājām uz darbu, transporta līdzekļos, sabiedriskajās ēkās un darba vietās – it visur jūtama telpiskās vides radītās informācijas ietekme. Cilvēks noteikti izjūt šo ietekmi, taču nav iespējams izmērīt, cik lielā mērā cilvēks apzinās šo ietekmi.

Vai apkārtējā telpiskā vide reāli spēj ietekmēt sabiedrības garīgo seju? Kāda rakstura informācija visvieglāk sasniedz cilvēka maņu orgānus, un kādi faktori spēj nodrošināt tā

dēvēto pozitīvo un vēlamu emociju izraisīšanu? Kā ikdienā veidojas apkārtējās telpas un cilvēka kontakti un praktiski notiek telpiskās informācijas uztvere? Un, visbeidzot, kādai jābūt mūsdienu arhitektūrai un tās saturā tik dažādo formu attīstībai, lai pilnībā nodrošinātu ne tikai mūsu sabiedrības aizvien pieaugošo prasību apmierināšanu, bet arī radītu nepieciešamo emocionālo fonu visdažādākajām dzīves norisēm un savstarpējai komunikācijai?

Cilvēku saskarsmi sabiedrībā determinē vairāki faktori: kultūras mantojums, sociālie konteksti un apstākļi, komunikatīvās mijiedarbības formas. Taču indivīdu rīcību un garastāvokli lielā mērā nosaka tieši apkārtējo telpisko formu sniegtā informācija. Tāpēc ir svarīgi noskaidrot cilvēka sensoro piemērotību informācijas uztverei un izmantošanai (skat. 1.att.).

Runājot par cilvēka spēju uztvert apkārtējo vidi, jāpasvītro, ka fiziskā uztvere praktiski nav šķirama no psihiskās uztveres, neatkarīgi no tās apzināšanas pakāpes. Vērojot kādu objektu, bez sajūtām, ko sniedz redzes orgāni, informācijas uztveres un apstrādes ciklā neapzināti iekļaujas arī pieredzes ceļā iegūtās zināšanas, par šo objektu, kā arī cilvēka kultūras līmenim un psihiskajām īpatnībām.

1.att. Apkārtējo faktoru ietekme uz cilvēka emocionālo reakciju [2]

Dzīves gaitā cilvēkam izveidojas savi noteikti priekšstati par apkārtējās telpiskās vides īpašībām – attiecīgās telpiskās formas funkcionālo saturu, saistību starp interjeru un eksterjeru u.tml., kuri kopā ar iespaidiem, ko ikdienā sniedz redze un citi maņu orgāni, lielā mērā nosaka ārējās pasaules iespaidu subjektīvo interpretāciju.

Tas savukārt nozīmē, ka uztvertās informācijas emocionāli estētisko vērtējumu ietekmē cilvēka sociālās un intelektuālās attīstības līmenis [2].

Pastāv arī objektīvie faktori, no kuriem lielā mērā ir atkarīga apkārtējās telpiskās vides uztvere, piemēram, kā gadalaiks, meteoroloģijas apstākļi, mikroklimats u.c.

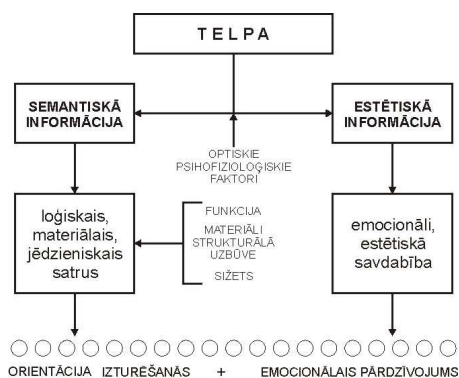
Arhitektūras – interjera un eksterjera nekontrolējamā ietekme uz cilvēka psihi parasti netiek pamanīta.

IV. MATERIĀLU NOZĪME MĀCĪBU IESTĀDES INTERJERA VEIDOŠANĀ

Telpas veidošanas māksla ir cilvēka celtnieciskās darbības augstākā pakāpe, joma, kurā tehniskā precizitāte organiski apvienojas ar mākslai raksturīgo fantāziju un radošo darbību, kas ir cieši saistīti ar iztēli, apkārtējās vides radikālu pārveidošanu vai jaunas, tā saucamās „otrās” dabas sintēzi, filozofijas sistēma, kas, smeldamās vielu telpiskās vides un sabiedrības kontaktu izpētē, (skat. 2.att.) spēj uzburt un

pamatot mūsdienu pasaules telpiski strukturālu modeli, avotu, no kura aizsākumu gūst daudzas jaunās mākslu nozares un kas savukārt izjūt nepārtrauktu šo nozaru rosināto ideju un formu ietekmi [2].

Ne mazāk svarīga nozīme arhitektūras jēdziena nemītīgā paplašināšanā un padziļināšanā ir tās lietotājam un radītājam – cilvēkam. Zinātniski tehniskās revolūcijas laikmetā strauji pieaug ne tikai vispārējais priekšstatu līmenis par komfortu un to noteicošajiem faktoriem, bet mainās arī paša cilvēka prasības un attieksme pret savu tuvāko apkārtni.

2.att. Telpas informatīvā struktūra [2]

Pastāv atšķirība, kur risinās darbība: vai tā notiek formālā vidē (piemēram, izglītības iestādē) vai neformālā vidē (piemēram, kafejnīcā). Vieta nosaka to, kā noritēs konkrēta darbība. Atkarībā no tikšanās vietas mainās arī pārrunājamo jautājumu loks un otrādi [7]. Fiziskā telpa un vide ir tikšanās un darbības vieta, katrs faktors tajā ir nozīmīgs.

Saskarsme sākas ar savstarpējo uztveri. Savstarpējā uztvere ir cieši saistīta ar atgriezenisko saites pastāvēšanu. Cilvēki cits citu uztver audiāli, vizuāli, emocionāli utt. Cilvēku savstarpējo uztveri iespaido dažādi faktori:

- fiziskā vide (attālums, vieta);
- sociālā vide (sociālās uzvedības normas);
- fizioloģiskie faktori un ārējais izskats (dzimums, apģērbs);
- psiholoģiskie faktori (motīvi, aizspriedumi, stereotipi, partnera pievilcība, personiskā pieredze, lomu attiecības, vērtību orientācija).

Izvērtējot šo faktoru mijiedarbību, var secināt, ka saskarsme notiek arī ar pašu telpu. Cilvēki uztver telpas formu, stilu, faktūru un visbeidzot asociācijas. Tās palīdz veidot atgriezenisku saikni ar procesu, kurš konkrētajā telpā norisinās.

Lietīšajā saskarsmē telpa rada pozitīvu vai negatīvu darba vidi. No psiholoģijas viedokļa kaitīgākie faktori ir monotons darba ritms, troksnis, vibrācija, nepiemērota telpas temperatūra, apgaismojums, krāsas, smakas, neērta darba vieta u.c. Tāda vide var negatīvi iespaidot cilvēku, izraisot distresu. Piemēram, cilvēkam strādājot pazeminātā vai paaugstinātā temperatūrā, var rasties t.s. termālais stress – pavājinās cilvēka domāšanas, atmiņas, uztveres u.c. spējas, un viņš kļūst agresīvs [8].

Runājot par mācību iestādes interjeru, tam jāapvieno visas iepriekš minētās kvalitatīvās īpašības, lai darbinieki, pedagogi, audzēkņi u.c. personas varētu komfortabli un kvalitatīvi komunicēties un strādāt. Šajā sakarā nozīmīga loma ir mācību iestādes interjerā izmantotajiem materiāliem.

Cilvēki gaida emocionālu apmierinājumu tāpat kā funkcionalitāti it visā, ko viņi patērē. Ar dizaina palīdzību var radīt lietas no dažādiem materiāliem, parādot objektā kaut ko vairāk nekā tikai tā ārējo formu. Tāpēc interjeram ir īpaša nozīme, jo tas rada asociācijas un simbolizē idejas. Dizaineri, to veidojot, mēģina savienot tehnisko ar estētisko, kombinējot lietderību ar emocionālu baudu [9].

Materiāli šim procesam ir it kā pakārtoti, jo tos neuztver kā patstāvīgu veselumu. Jebkurā telpā parasti tiek pielietoti dažādi materiāli, to faktūras, tekstūras, krāsas, kas vizuāli tos liek uztvert kā atsevišķas sastāvdaļas. Tomēr cilvēki dzīvo materiālu pasaulē, no tiem sastāv pilnīgi viss – sākot ar ēkas konstrukcijas un apdares materiāliem (sienas, izolācijas materiāli, grīdas segumi utt.), mēbelēm un beidzot ar aksesuāriem. Tāpēc tiem ir svarīga nozīme gan telpas iekārtojuma (interjera) un mikroklimata veidošanā, gan cilvēku uztveres un saskarsmes procesā.

Pēc izcelsmes materiālus visprimitīvākajā veidā iedala dabiskajos un mākslīgajos. Mūsdienās mākslīgie materiāli veido 80% no visas iekštelpu apdares. Tas izskaidrojams ar to, ka interjeru veidošanā pastāv divas tendences: 1) ātrāk un lētāk vai 2) lēnāk, bet kvalitatīvāk [10].

Mūsdienu sabiedrībā plaši pieņemts ir mīts par sintētisko un dabisko materiālu pielietojumu interjerā. Protī, tiek uzskatīts, ka sintētiski materiāli ir lēti, savukārt dabiski materiāli ir dārgi un ekskluzīvi. Lielākoties mācību iestādes interjeri tiek veidoti no sintētiskiem – tād lētiem un mākslīgiem materiāliem.

Salīdzinot šīs divas materiālu kategorijas, jāatzīst, ka sintētiski materiāli tiešām ir lētāki par dabiskajiem, taču to kalpošanas mūžs arī ir krietni īsāks. Līdz ar to nepieciešams vismaz reizi 3 gados iepriekš remontēto telpu renovēt. Savukārt dabiskie materiāli ir dārgāki ekonomiskajā izteiksmē, taču to kalpošanas mūžs ir garāks un ietekme uz cilvēku veselību, kā arī uzturēšanos telpā ir ievērojami labvēlīgāka.

Šodien iezīmējas strauja daudzveidīgu materiālu ražošana. Progress materiālos ietekmē progresu dizainā. Jauni izgudrojumi materiālos un tehnoloģijās ir iedvesmas avoti produkta projektētājiem, piedāvājot jaunus vizuālus, taustāmus, telpiskus, konstruktīvus, u.c. risinājumus produkta dizainam.

Vadošā tendence mūsdienās ir tuvināt interjeru dabai, veidot to ekoloģiskāku un draudzīgāku gan videi, gan cilvēkam [11]. Tas izskaidrojams ar to, ka pašreiz cilvēki novērtē iespēju būt tuvāk dabai, kas urbanizācijas rezultātā pilsētas straujajā ritmā nav iespējams. Šajā procesā šīs tendences skar arī Latvijas interjera dizainu, iezīmējot specifiskās īpašības.

Tā, piemēram, no Latvijā iegūstamām atjaunojamām izejvielām iespējams radīt jaunus un inovatīvus materiālus (kompozīta materiāli no kaņepju produktiem), kā arī lietderīgi izmantot jau gadsimtiem ilgi zināmus un esošus, bet šobrīd Latvijā tikai daļēji izmantotus materiālus (liellopu ādas). Abos

gadījumos var radīt ikdienā nodēģas lietas ar biodegradējamām īpašībām, kas ir nozīmīgas ekosistēmas uzturēšanai.

Viens no jaunākajiem risinājumiem ir iespēja koku aizvietot ar kaņepju kompozītmateriāliem, kas pasaulē ir salīdzinoši jauns materiāls, bet aug nesalīdzināmi ātrāk nekā koks – kaņepes var sasniegt trīs metru garumu trīs līdz četrus mēnešu laikā.

Šķiedru kaņepju ekoloģiskās īpašības un ražība Latvijas klimatiskajos apstākļos, augstie šķiedru fizikālie un mehāniskie rādītāji, tai skaitā ilgizturība, izturība pret UV starojumu, sēnīšu iedarbību un laba mitruma sorbcija pamatoti uzskatāma par izdevīgu izejvielu avotu daudzveidīgos nepārtikas produktos. Salīdzinoši jauns virziens ir transportlīdzekļu detaļu (blīvju, paneļu) un izolācijas materiālu ražošana no kaņepju šķiedru filca, bet kaņepju spaļi ir lieliska izejviela speciālo plātņu ražošanai. Situmizolācijas un būvmateriālu kompozītiem no kaņepju šķiedrām/spaļiem ir pietiekama ugunsizturība, degot tie nerada indīgas vielas, kas paver iespēju ekoloģisku neausto izolācijas materiālu ražošanai no kaņepju šķiedrām ēku siltināšanai, kā arī pašnesošu konstrukcijas materiālu izgatavošanai, kas reizē nodrošina arī siltuma un skaņas izolāciju. Salīdzinoši labas un atbilstošas kaņepju šķiedru fizikālās un mehāniskās īpašības ļauj šos šķiedru materiālus izmantot kā armējošas struktūras plātņu materiālos un, protams, arī mēbeļēs.

Savukārt ādas mēbeles ir ļoti izturīgas, kas ir būtisks faktors sabiedriskās iestādes tai skaitā mācību interjerā, kur mēbeles tiek izmantotas intensīvi un kalpošanas ilgums tikai pastiprina ādas kvalitatīvo un estētisko vērtību.

Āda ir ļoti izturīgs un kvalitatīvs materiāls, kuram ir plaša sortimenta izvēle, liela nodilumizturība un ilgs kalpošanas laiks. Lai arī Latvijā ādu rūpniecība ir viena no visvecākajām rūpniecības nozarēm, pašreizējā situācijā Latvijā darbojas tikai viena ādas apstrādes rūpnīca – Jelgavas ādu rūpnīca „Ritales”, kas izmanto Latvijā audzētu lopu ādas, veic to apstrādi, kā arī eksportēšanu. Aptuveni 95% no apstrādātās ādas tiek eksportētas uz citām valstīm, 5% paliek Latvijas tirgum.

Pieminētie dabiskie materiāli, koks, lins, kaņepes, āda, u.c. var tikt pielietoti interjerā to dažādās izpausmēs. Piemēram, koka nozīmīgākā īpašība ir tā, ka tas darbojas kā dabīgs kondicionieris, tāpēc koka mēbeles veicina gaisa atsvaidzināšanu un uztur vislabvēlīgāko mitrumu telpā.

Savukārt lins harmonizē ar apkārtējo vidi un darbojas kā antiseptiķis. Dzīva lina šķiedra regulē dažādu nevēlamu sīkbūtnu – baktēriju, sēnīšu, kā arī vīrusu – klātbūtni esošajā vidē. Galvenā ekoloģiskā īpašība ir tā, ka lins elpo, jo caur to intensīvi cirkulē gaiss. Tas uzsūc mitrumu un uztur normālu telpas temperatūru. Aukstumā lins silda, bet karstumā atvēsina. Aizkariem no dabīga lina piemīt īpašība padarīt nekaitīgus dažādus starojumus, piemēram, tādus, kas nāk no ielas un rodas telpā no televizora, datora.

Kaņepju šķiedrām ir līdzīgas īpašības kā linam. Tās kā materiāls var tikt izmantots gan dažādos tehniskos izstrādājumos – siltumizolācijas materiālos, gan transportlīdzekļu detaļu (blīvju, paneļu) izgatavošanā gan arī

interjera priekšmetos un izstrādājumos – krēslos, galdos, pārklājos, aizkaros u.tml.

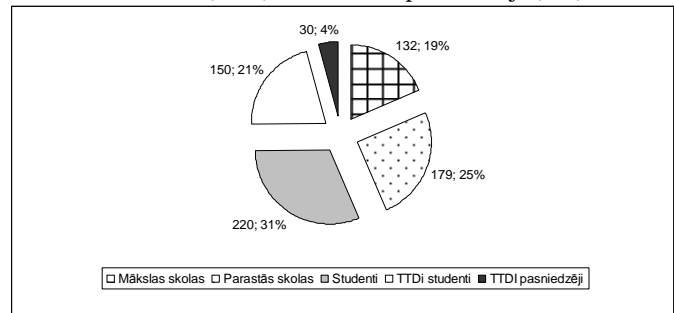
Āda ir dabīgs, ekoloģisks un viegli kopjams materiāls, tai piemīt gaisa caurlaidība, izturība, un pateicoties šīm īpašībām, ādas mēbeles spēj kalpot vairākas desmitgades. Ādas mēbeles ir ne tikai grezns interjera priekšmets, bet arī ikdienā viegli kopjamas un ērti lietojamas. Ādas kopšana nav sarežģīta un tā ilgi saglabā savas īpašības, ja vien šī kopšana ir pareiza

Mūsdienu dizainerim vienmēr jāseko līdzi jaunumiem tehnoloģiju attīstībā, jo patērētāji grib ne tikai produktu, kurš labi funkcionē un ir par pieņemamu cenu; viņi vēlas saņemt arī emocionālu apmierinājumu un sajūsmu, izceļot estētiskās īpašības kā nozīmīgu prioritāti.

V. SASKAŅOTAS TĒLPAS VEIDOŠANA

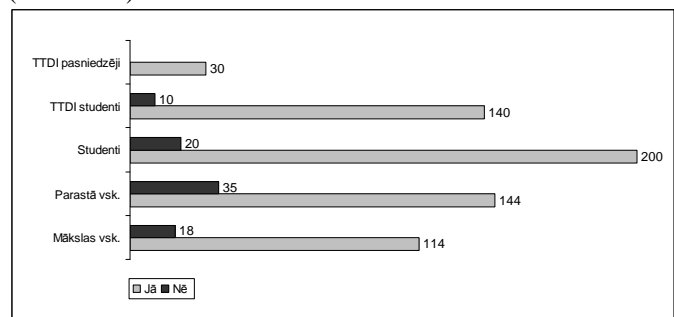
Cilvēka telpiskās vides uztveres filozofiski psiholoģiskās nostādnes tika analizētas arī empīriski, balstoties uz socioloģisku pētījumu, kurš norisinājās no 2008. gada decembra līdz 2009. gada jūnijam. Šīs aptaujas mērķis bija noskaidrot skolēnu, studentu un pasniedzēju viedokli par telpiskās vides ietekmi uz mācību un savstarpējo attiecību saskarsmes procesiem. Kopumā tika aptaujāti ap 600 respondentu, dažādās vecuma un dzimuma kategorijās. Respondentu sadalījumu skatīt 3.att.

Aptaujā piedalījās 220 studenti no dažādām Latvijas augstskolām (31%), 179 Rīgas vispārīgā izglītības vidusskolu skolēni (25%), 150 Rīgas mākslas vidusskolas skolēni (121%), 132 RTU studenti (19%) un 30 RTU pasniedzēji (4%).

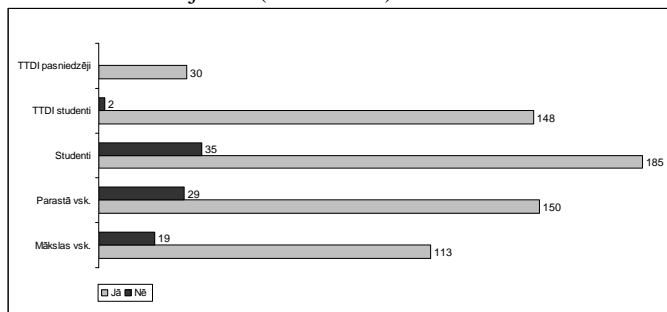
3.att. Respondentu sadalījums

Viens no galvenajiem jautājumiem skāra izglītības interjera nozīmi mācību apguves procesā. Vairums respondentu uz jautājumu sniedza pozitīvu atbildi, uzsverot, ka izglītības interjeram ir nozīme mācību apguves procesā (skat. 4.att.).

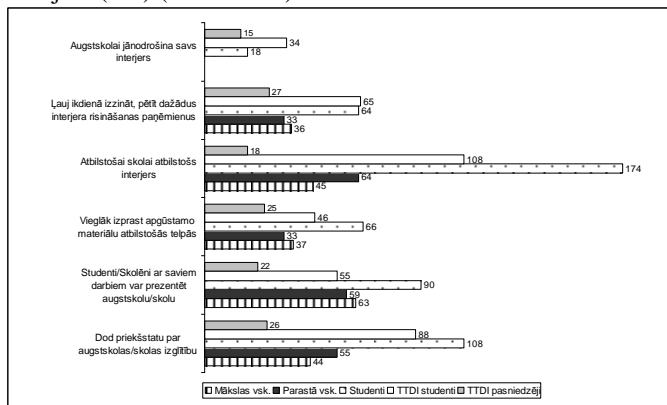
4.att. Izglītības interjera nozīme mācību apguves procesā

Detalizētāk apzinot šo problēmu augstskolas vidē, lielākā daļa respondentu uzskata, ka augstskolās ir jābūt atbilstoši noformētam interjeram (skatīt 5.att.).

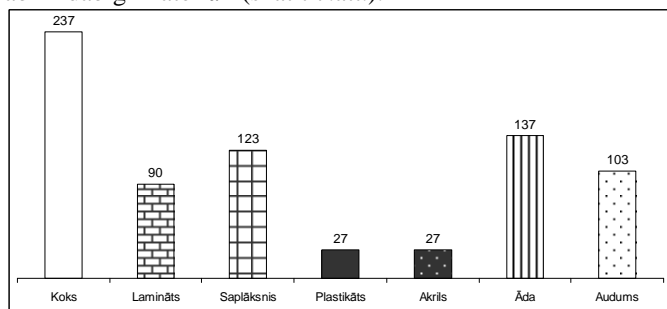
5.att. Atbilstoši noformēts augstskolas interjers

Atbildot uz jautājumu, kāpēc augstākās izglītības iestādēs jābūt atbilstoši noformētam interjeram, viedokļi ir sekojoši: 409 respondenti uzskata, ka atbilstoši skolai ir atbilstošs interjers (27%), 321 respondents uzskata, ka atbilstošs interjers dod priekšstatu par augstskolas izglītību (21%), 289 respondenti uzskata, ka studenti/skolēni tādējādi ar saviem darbiem var prezentēt augstskolu/skolu (19%), 225 respondenti uzskata, ka atbilstoši noformēts interjers ļauj ikdienā izzināt, pētīt dažādus interjera risināšanas paņēmienus (15%), 207 respondenti uzskata, ka tādējādi ir vieglāk izprast apgūstamo materiālu atbilstošās telpās (14%) un 67 respondenti uzskata, ka katrai augstskolai ir jānodrošina savs interjers (4%) (skatīt 6.att.).

6.att. Kāpēc augstskolas interjeram jābūt atbilstoši noformētam

Noskaidrojot attieksmi par dažādu materiālu izmantošanu interjerā izteikts respondentu vairums dizaina augstskolu telpās vēlētos redzēt koka (237) vai ādas (137) mēbeles, kas abi ir dabīgi materiāli (skatīt 7.att.).

7.att. Kādu materiālu mēbeles būtu vēlamas augstskolu telpās

Iepriekš minētais empīriskais apsekojums apstiprina, ka skolas interjera veidošana ir ne tikai estētiska, bet arī sociāla atbildība. Skolas vide nav viena indivīda sektors, bet gan visas sabiedrības attieksmes izpausme. Tā ir visu indivīdu vērtību krātuve – kultūras avots. Skola audzina un izglīto, skola rada kultūru un atgriezenisku saikni dialogam ar telpu.

Telpiskā vide ir sabiedrības spoguļattēls, kurā labi redzams tās briedums, prioritātes, principi, pieredze, spēja plānot, paredzēt, uzdrīkstēties un radīt. Latvijā, tāpat kā citur pasaulē, aktuāla ir gan pagātnes vērtību saglabāšana, gan jaunas telpiskās vides izpratnes veidošana. Raugoties uz pagātni ar izpratni, jācer, ka nākotnes publiskā telpa kļūs cilvēkam un dabai draudzīgāka.

VI. SECINĀJUMI

Interjeram nenoliedzami ir nozīmīga loma komunikācijā. Interjers sastāv no tajā pielietotajiem materiāliem, krāsām, apgaismojuma u.c., kas dažādās kombinācijās iedarbojas uz cilvēku. Jau 20. gs. sākumā „organiskā arhitektūra” pievērsa uzmanību dabisko materiālu izmantošanai arhitektūrā un interjerā. Organiskā arhitektūra ir 20. gadsimta arhitektūras virziens, ko konkretizēja un pilnveidoja arhitekts F. L. Raits. Šo teoriju F. L. Raits formulēja darbā “Organiskā arhitektūra, demokrātijas arhitektūra” (1939): akcentējot, ka arhitektoniskai telpai jābūt individualizētai, nepārtrauktai un plūstošai; celtnē organiski jāiekļauj ainavā, lietojot dabiskos materiālus [12].

Telpa un cilvēks ir savstarpēji saistīti jēdzieni. Cilvēks vienmēr atrodas telpā: uz ielas, augstskolā, darbā vai kur citur un šī telpa katru reizi ietekmē cilvēku, tā uzvedību un attieksmi.

Telpas radītie signāli ir demokratizējušies, tie pielāgojas mūsdienu prasībām visu veidot universālu un ērti lietojamu tā patērētājam. Tas savukārt traucē cilvēka uzvedības normu atspoguļojumu konkrētā vidē – ja viss ir universāls, tad, piemēram, augstskolā var uzvesties tāpat kā kafējnīcā un otrādi.

Telpa tāpat kā cilvēks ir individuāli veidojams lielums, kas gan dzimst, gan mirst un rodas no jauna līdzīgi tam, kā konkrēts laikmets atspoguļo konkrētas vides stilus un virzienus, tā „konkrētai videi”, it īpaši mācību, ir jārosina tās apmeklētājus attiecīgai darbībai – mācībām, pētnieciskajam darbam, savstarpējai sadarbībai studentu un pasniedzēju vidū, u.c.

Apzināti un mērķtiecīgi veidojot izglītības vides interjeru, cilvēks spēj uztvert telpas signālus un konkrētā telpiskā situācija adekvāti reaģēt uz tiem.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. **Stīgers M.** Globalizācija. Ļoti saistošs ievads. – Rīga: Satori, 2008. – 9. – 38.lpp.
2. **Strautmanis I.** Dialogs ar telpu. – Rīga: Liesma, 1977. – 136. lpp.
3. <http://www.liis.lv/kultvest/kultura/arih20/teksts.htm>
4. www.liis.lv/kultvest/kultura/arih20/teksts.htm, Latvijas izglītības informatizācijas sistēma
5. **Gudro L., Strazds G., Ulme A., Beikule I.** Ādas resursu apzināšana un izmantošanas iespēju izpēte Latvijas tautsaimniecības attīstības veicināšanai.//Rīgas Tehniskās universitātes zinātniskie raksti./Materiālzinātne/Sērija 9/Sējums 4,RTU izdevniecība, Rīga, 2009, [150.lpp.], 45. – 49.lpp., ISSN 1691-3132

6. **Strautmanis I.** Māksla arhitektūrā. – Rīga: Liesma, 1982. – 27.lpp., 102. lpp.
7. **Strautmane A.** Rokasgrāmata lietišķajā etiķetē. – Rīga: Jumava, 2004. – 8.lpp., 100.lpp.
8. **Dubkēvičs L., Ķestere I.** Sāksme. Lietišķā etiķete. – Rīga: Jumava, 2003. – 93.lpp., 305.lpp.
9. **Šusts V.** Telpas uztvere un kompozīcija. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2005. – 100.lpp., 124.lpp.
10. **Dubkēvičs L., Ķestere I.** Sāksmes lietišķā etiķete. – Rīga: Jumava, 2003. – 111.lpp., 305.lpp.
11. **Irbīte A., Bāliņa A.** Interjers. – Rīga: Jumava, 2005. – 4.lpp., 144.lpp.
12. **Kundziņš M.** Dabas formu estētika. Bionika un māksla. - Rīga: Madris, 2004;

Ilze Gudro, Mg.sc.ing. 2006 – Professional bachelor's degree in material technologies and design (product designer qualification), 2008 – Professional master degree in material design and technologies, since 2009 of September doctoral programme student, Riga Technical University, Faculty of Material Science and Applied Chemistry/Institute of Material Technology and Design, Work experience: profession: interior designer, specialized by private interiors since 2003, private teacher last 5 years, scientific assistant since 2007. Address: Azenes street 14, LV-1048, Riga, Latvia, phone: + 371 28897223, e-mail: ilze_gudro@inbox.lv

Zanda Lejniece, Mg.phil. (year 1995, University of Latvia), Assistant Professor of Riga Technical University, Institute for Humanities, Work experience: profession: practical docent, since 1977. works as a lecturer in Riga Technical University, Azenes Street 16, LV-1048, Riga, Latvia, phone +37167089208, e-mail: Zanda.Lejniece@rtu.lv

Līga Freivalde, Mg.sc.ing., 2006 – Professional bachelor's degree in material technologies and design (product designer qualification), 2008 – Professional master degree in material design and technologies, since 2009 of September doctoral programme student, Riga Technical University, Faculty of Material Science and Applied Chemistry/Institute of Material Technology and Design, Work experience: kitchen and furniture lounge „Veneta Cucine”, profession - interior designer; Private house building company „High Castle and Architecture”, profession - interior designer - technician; Latvian Chamber of Crafts, profession – organizatore and office manager. Address: Azenes street 14, LV-1048, Riga, Latvia, phone: + 371 26846619, e-mail: liga_freivalde@inbox.lv

Ilze Gudro, Zanda Lejniece, Līga Freivalde. The meaning of interior of educational establishment in modern communication.

The aim of this article is to analyze the significance of interior in a modern communication. The significance of interior is described and modified in mutual interrelation of interior of educational establishment. The studies of problems connected with the influence of man's spatial environment has lead to the necessity to create questionnaires, the aim of which is to clarify the opinion of pupils, students, and teachers in a matter of understanding how the spatial environment is influencing the educational processes and mutual cooperation as well.

XXI century can be characterized by substantial changes in all directions of public life – in an economy, policy, culture, technology and in ecology. Humans have reached the maximum heights on application of synthetic materials in an interior. And just now is a time to return closer to the nature. Such factors of communicational space as functional layout, design, colors, illumination, and also space microclimate are influencing the mutual interrelation of people. For this reason intellectual values are gradually occupying the everyday life of man, including the organization and aesthetics of external spatial environment.

The thousands of years old historical development testifies about the fact that every spatial formation has its own characteristic language. Therefore seems it goes without saying that from all architectural formations exactly public building (interior of educational establishment) must possess the greatest emotional charge. This is explainable by the special nature of the usage of public buildings – they differ from other ones by visiting frequency and by functionality.

Educational establishment is a public space with social aim – to teach, to study, to interchange knowledge, to communicate mutually. Educational environment influences in a great extent educational processes and this means that space as well as any other spatial formation has its own information. Accepting this point of view it must be recognized that external architectonically organized environment, where our lives are going, is a spring of endless signals, which person perceives as a self explanatory thing, quite often even regardless of its own will. The uncontrolled influence of architecture – interior and exterior, on the psyche of man is not usually noticed.

The spatial environment is a mirror image of public, which reflects clearly the maturity, priorities, principles, experience, and ability to plan, to foresee, to dare and to do. In Latvia, similarly to any place in the world, both are actual, the maintenance of the historical values and the forming of new understanding of spatial environment. Looking back on the past with comprehending still is a hope that the future public space will become friendlier to the human and environment.

Илзе Гудро, Занда Лейниесе, Лига Фрейвалде. Значение интерьера учебного заведения в современной коммуникации.

Цель данной статьи является анализ значения интерьера учебного заведения в современной коммуникации. Статья представляет характеристику теоретического обоснования данной проблемы и анализ результатов эмпирического исследования (анкетирования учеников, студентов и преподавателей различных учебных заведений).

XXI век характеризуется значительными переменами во всех областях общественной жизни – в экономике, политике, культуре, технологии и в экологии. Бурно развиваются фундаментальные и прикладные науки, достигнуты значительные успехи по созданию, производству и применению синтетических материалов. Одновременно с этой тенденцией проявляется желание человека приблизиться к природе.

Тысячелетнее историческое развитие свидетельствует о том, что любое пространственное произведение имеет свой характерный язык. Поэтому общественное здание (интерьер учебного заведения) должно обладать самым большим эмоциональным зарядом. Характер использования общественного здания от других зданий отличается частотой посещения и функциональностью.

Учебное учреждение является публичным пространством с многими социальными установками, цель которых - обучать, учиться, обмениваться информацией, общаться между собой. Среда образования существенно влияет на учебные процессы, имеет собственную информацию, является непрерывным источником сигналов.

В формировании интерьера можно использовать как синтетические так и натуральные материалы. Несмотря на высокий уровень развития прикладных наук и обширного производства сравнительно экономичных синтетических материалов, актуализируется желание человека стремиться к симбиозу с природой. Поэтому в формировании окружающей среды (в том числе и интерьера учебного заведения) проявляется тенденция использовать натуральные материалы – дерево, кожу, коноплю, лён и др. Эти материалы обладают такими свойствами, как естественность и антисептичность. Желание учиться и общаться в более экологически качественной среде подтвердили также ученики, студенты и преподаватели.

Пространственная среда является зеркальным отражением общества, в котором чётко отражается её зрелость, приоритеты, принципы, опыт, способность планировать, предвидеть, осмеливаться и творить. В Латвии, как и в других странах мира, актуальным является не только сохранение прошлых ценностей, но и формирование нового понятия пространственной среды. Оглядываясь на прошлое, надо надеяться, что в будущем публичное пространство станет более дружелюбным в отношении человека и среды.